

Рыштаванні Бацькаўшчыны

НОВАЕ ЖЫЦЦЁ СТАРОГА ЛЯМУСА

У Гродне рыхтуецца экспазіцыя ў самай старажытнай драўлянай пабудове Беларусі

Сёлета лямус **Брыгіцкага манастыра адзначаць 225 гадоў**. Гэта наогул **унікальны аб'ект, адзіны свайго роду ў Беларусі**. Дакладна вядома, што ён пабудаваны без адзінага цвіка. І ўсё ж падчас рэканструкцыі іх было **выцягнута каля 12 кілаграмаў**. Але час пакінуў не толькі цвікі. За гады існавання было **шмат пэрабудов, перагародак, змяняліся памеры вокнаў, выразваліся дзверы, рабіліся печкі**. Кажуць, што апошнія жыхары сышлі адсюль толькі ў **80-х гадах мінулага стагоддзя**. Цяпер будынак даводзіцца да аўтэнтчнага стану.

Трэба сказаць, што актыўная фаза рэканструкцыі пачалася шэсць гадоў таму. Каб захаваць аб'ект ад разбурэння, быў складзены даволі смелы праект, згодна з якім будынак нават падымалі дамкратам, каб выраўняць сцены. Па словах **кіраўніка праекта рамонтных работ, навуковага супрацоўніка Гродзенскага інстытута «Гроднаграмадзянпраект» Алены ШЧАСНАЙ**, гэта быў самы адказны момант. Трэба было зрабіць шмат разлікаў, каб ён не склаўся, як картаны домік. Пакуль дом вісеў, замянілі вянцы, якія прагнілі, і ўмацавалі фундамент. Потым паставілі будынак на месца. Сцены ачышчалі ўручную, затым насыцілі спецыяльным растварам ад шкоднікаў — іх сляды добра бачны на дрэве.

З'явіўся новы дах з гонты — пласцінкі зроблены з асінавага дрэва, якое праз некалькі гадоў змяніла колер і наблізілася да былога выгляду.

Што датычыцца перыяду пабудовы, ёсць некалькі варыянтаў. Некаторыя называюць 1634 год, калі ў горад прыехалі першыя сёстры-брыгіткі. Але больш дакладным лічыцца канец XVII стагоддзя. Такім чынам, аб'екту сёлета спаўняецца 225 гадоў. У сувязі з гэтым тут рыхтуецца экспазіцыя ў адпаведнасці з яго прызначэннем. Лямус — нямецкае слова і азначае **гаспадарчую пабудову**. Такой яна і была ў той час. Тут захоўвалі

прадукты, агародніну, прылады працы. Але не толькі. На другім паверсе жыў капелан — духоўнік сяцёр.

Як расказаў **настаяцель Брыгіцкага касцёла Антоній ГРЭМЗА**, пакуль будзе дзейнічаць толькі першы паверх. Экспанаты размясціліся ў двух пакоях. Збіраліся яны даўно, некаторыя вельмі старажытныя. Знаходзіліся разрознена, і цяпер з'явілася магчымасць іх упарадкаваць і прадставіць на агляд турыстам.

Трэба сказаць, што інтарэс да драўлянага аб'екта, які пабудаваны без адзінага цвіка і нейкім чынам стаіць больш як 200 гадоў, даволі вялікі. Гэта самы старажытны драўляны будынак Беларусі, ён знаходзіцца на тэрыторыі Брыгіцкага манастыра, і доўгі час сюды не было доступу з вуліцы. Цяпер праход дазволены, і сюды пастаянна ідуць турысты, у тым ліку і самі гродзенцы, многія з якіх нават не ведалі аб існаванні такога ўнікальнага аб'екта.

Магчыма, такая абмежаванасць і дазволіла захаваць будынак да гэтай пары. Да таго ж доўгі час тут знаходзіўся псіханеўралагічны дыспансер. Зразумела, што экскурсіі сюды ніхто не вадзіў. І толькі пасля зваротаў гродзенскіх гісторыкаў пачаўся этап рэнесансу. Гадоў 20 таму лямус быў перададзены каталіцкай епархіі. Антоній Грэмза заўважае, што ахвотных паглядзець на старажытны будынак даволі шмат, таму вырашылі адкрыць доступ не толькі звонку,

ўдалося ад іх адмовіцца. Для трываласці такія элементы прымяняліся.

Па словах Алены Шчаснай, у ходзе работ у праект уносіліся змяненні. Напачатку планавалася падвесці камунікацыі і зрабіць ацяпленне, але потым ад гэтага адмовіліся, каб не пашкодзіць сцены, толькі правялі электрыку. Пакуль зроблена адно крыло.

Драўняны аб'ект патрабуе пастаяннага догляду, перыядычнага рамонтнага, ужо пяць гадоў прайшло пасля завяршэння папярэдніх работ, нагадала Алена Шчасная. І хоць увесь стары брус ніжняй часткі будынка замянілі, невядома, якія яшчэ праявы могуць вылезці наверх.

Увогуле, лямус — гэта адзін з этапаў добраўпарадкавання Брыгіцкага комплексу, які быў пабудаваны ў XVII стагоддзі і займаў цэлы гарадскі квартал. У склад яго ўваходзілі касцёл, манастыр і драўляны лямус з высокай каменнай агароджай з брамамі. Адна такая брама захавалася і чакае рамонтна. Таксама не вырашана пытанне ліўнёўкі, некаторых іншых інжынерных камунікацый. Таму наперадзе яшчэ нямаля будаўнічых работ.

Трэба сказаць, што нядаўна ў храме была створана экспазіцыя з фондаў манастыра. У адрамантаванай галерэі размясцілі карціны, прадметы, якія датычыліся жыцця сёстраў-брыгітак і захоўваліся ў падвалах. А цяпер будзе дзейнічаць экспазіцыя і ў драўляным лямусе. Між тым аб'ект каштоўны і сам па сабе. Нездарма яму прысвоена катэгорыя «0». Будынак з'яўляецца аб'ектам культурнай спадчыны Беларусі.

Дарэчы, у Гродне ёсць яшчэ і цагляны лямус, які захаваўся з часоў Антонія Тызенгаўза — віцэ-адміністрацара горада. Ён уваходзіць у старажытны комплекс «Гарадніца» і на плане горада 1823 года пазначаны як «цагляная крама пры канюшні». Доўгі час будынак пуставаў. Цяпер тут месціцца рэстаран, які так і называецца «Стары лямус».

Маргарыта УШКЕВІЧ, фота аўтара.

У абдымках вішнёвай каралевы

(Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.)

Арганізатары свята «Вішнёвы фестываль» аддаюць вялікую ўвагу развіццю фізічнай культуры і спорту, прапагандзе здаровага ладу жыцця, таму ў праграме мерапрыемства заўсёды значыцца нямаля займальных спартыўных спаборніцтваў. Адным з першых тэматычных турніраў стала адкрытае першынства Глыбоцкай ДЮСШ па пляжным валеболе сярод дзяўчынак і хлопчыкаў 2013—2014 гадоў нараджэння «Вішня над сеткай».

Глыбоцкі цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці ў першы дзень фестывалю запрашаў усіх ахвотных на выставу кітайскіх веераў. На ёй прэзентавалі больш як 60 веераў, што дазволіла глыбачанам і гасцям горада пазнаёміцца з модай і культурай, традыцыямі і звычаямі кітайскага народа. Па словах куратара выставы Цынь Ліньліна, для яе гэта не першае знаёмства з горадам Глыбокае. Прадстаўніца КНР была на фестывалі ў 2022 годзе. Сёлета з сябрамі Цынь прывезла на Віцебшчыну адзін з галоўных сімвалаў кітайскай культуры, выстава прыемна ўразае глыбачан і гасцей.

Традыцыйна гасцей у сваёй рэзідэнцыі сустракала вішнёвая каралева — галоўная герайна міжнароднага свята. Пазнаёміцца з ёй прыйшло шмат гасцей: мясцовыя жыхары, прадстаўнікі прад-

прыемстваў і арганізацый горада, палачане, віцябчане, мінчане, жыхары Санкт-Пецярбурга, горада Тарапец Цвярской вобласці, расіяне, якія адпачываюць у санаторна-курортным комплексе «Пліса». Іх усіх каралева вітала з памочніцамі-вішанькамі і казачнымі вартавымі парадку. У рэзідэнцыі прайшлі майстар-класы, канцэрт, а яшчэ ўсе змаглі паспрабаваць прысмакі з сімвалам фестывалю.

Яркую музычную сустрэчу каля скульптуры глыбоцкай вішні на вуліцы Леніна арганізавалі супрацоўнікі Глыбоцкай дзіцячай школы мастацтваў. Ганаровымі гасцямі мерапрыемства, якое прайшло сёлета ўпершыню, былі маладыя пары — Антона і Ульяны Жукоў, Аляксандра і Таццяны Вышадкаў,

якія заключылі шлюбы падчас правядзення «Вішнёвага фестывалю» ў Глыбокім. Антон і Ульяна сталі мужам і жонкай у мінулым годзе, а на сёлетнюю сустрэчу каля скульптуры прыйшлі не ўдваіх, а ўтраіх з маленькай «вішанькай», дачушкай Ганнай. На сямейным рахунку Аляксандра і Таццяны пяць сумесна пражытых гадоў. Маладыя бацькі выходзяць дачку Дарыну.

Глыбоцкая «вішня» стала і месцам творчых сустрэч: тут віталі калектывы з Полацка і расійскага горада Востраў, ансамбль рускай песні «Забавушка» са Смаленска, студыю танцаў «Каўказ» і ансамбль азербайджанскага танца «Сары Гялін», творчыя калектывы «Суседзі» і «Талачынскія закаблукі».

Як прызналіся госці, яны ў захапленні ад Глыбокага, ад душэўных, гасцінных сустрэч, ад новых знаёмстваў і яркіх уражанняў.

Па традыцыі ў першы фестывальны вечар на цэнтральнай плошчы ў Глыбокім прайшла этнавечырына з удзелам творчых калектываў з розных краін, а на захадзе сонца ўсіх удзельнікаў запрасілі на вогненнае шоу.

Другі фестывальны дзень быў насычаны яркімі падзеямі. Вішнёвая каралева ўдзельнікі і госці міжнароднага свята сустракалі каля скульптурнай кампазіцыі «Глыбоцкая вішня». У першыя гады правядзення мерапрыемства галоўная герайна прыязджала на карэце, запражанай чацвёркай коней. Ужо на мінулым фестывалі каралеву на свята прывёз лімузін, сёлета — кабрыялет.

27 ліпеня адбылася прэзентацыя конкурсу «Вішэнка», які праводзіўся ўпершыню. Яго ўдзельнікі павінны былі прыдумаць тэматычныя галаўныя ўборы, і гэта, дарэчы, у іх здарова атрымалася. Асабліва ўразіў публіку кашонік неверагодных памераў, які з двух бакоў трымалі на палках.

Цэнтральнай падзеяй фестывалю з году ў год з'яўляецца ўрачыстае шэсце ўдзельнікаў і гасцей ад скульптурнай кампазіцыі да канцэртнай пляцоўкі на беразе возера Кагальнае. Сёлета ў Глыбокае завіталі ганаровыя госці, якія таксама далучыліся да шэсця: першы

намеснік Генеральнага сакратара СНД Леанід Анфімаў; намеснік Генеральнага сакратара СНД Нурлан Сейцімаў; саветнік Пасольства Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь Аляксей Галузін; Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Сербіі ў Рэспубліцы Беларусь Іліна Вукайловіч; намеснік старшыні Віцебскага аблвыканкама Вячаслаў Дурноў, а таксама госці з суседніх раёнаў і многія іншыя.

Упрыгажэннем дванаццатага міжнароднага свята «Вішнёвы фестываль» стала тэматычнае вяселле. У такі яркі летні маляўнічы дзень пажадалі зарэгістраваць свой шлюб жыхарка Докшыцкага раёна Анжаліка Навуменка і палачанін Уладзіслаў Марушчак. Са стварэннем новай сям'і маладых віталі кіраўніцтва горада, прадстаўнікі прадпрыемстваў і арганізацый.

Не абышлося без традыцыйнага конкурсу гарманістаў і баяністаў «Вішнёвыя найгрышы». Пасля яго ўсім прысутным прапанавалі паспрабаваць на смак дзясяткі відаў вішнёвага варэння і паўдзельнічаць у аўкцыёне «Вішнёвы ПІРОГ». Упершыню на фестывалі правялі забег вінаградных слімакоў, у якім узялі ўдзел каля трох дзясяткаў малюскаў. Святочным акордам дванаццатага фестывалю на Глыбоччыне стаў яркі феерверк.

Аляксандра ГВОЗДЗЕВА.

Фота

ТК «Глыбоцкі раён. Афіцыйна».